

УДК 658.5

DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V41\(2023\)-13](https://doi.org/10.31521/modecon.V41(2023)-13)

Панченко В. А., доктор економічних наук, професор, завідувач секції економіки та менеджменту кафедри математики та методики її викладання, Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка, м. Кропивницький, Україна

ORCID: 0000-0003-0953-7752

e-mail: or_panchenko@ukr.net

Аналізування як функція менеджменту в системі забезпечення економічної безпеки підприємств

Анотація. Актуалізовано проблематику аналізування та забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарювання. Розглянуто різні методичні підходи до аналізування економічної безпеки підприємства (індикаторний, ресурсно-функціональний, фінансово-економічної дієздатності та ін.). Вказано на переваги та недоліки методів аналізування економічної безпеки підприємств. Розроблено принципову схему багаторівневої системи оцінки та моніторингу економічної безпеки підприємства, яка передбачає три рівні та починається з аналізу первинних показників оцінки економічної безпеки; на другому рівні роботи проводиться аналіз показників, які визначають узагальнений показник; на оперативному рівні роботи аналізуються найбільш вагомі показники оперативної оцінки; на третьому рівні – визначається узагальнений показник, причому ним може бути не лише конкретна кількість балів, а, наприклад, ринкова вартість підприємства, скоригована на рівень його економічної безпеки.

Ключові слова: управління підприємствами; менеджмент; економічна безпека; методика аналізу; ризики; загрози.

Panchenko Volodymyr, Doctor of Economics, Professor, Head of the section of economy and management of Department of mathematics and methods of its teaching, Central Ukrainian State University named after Volodymyr Vinnichenko, Kropyvnytskyi, Ukraine

Analysis as a Function of Management in the System of Ensuring the Economic Security of Enterprises

Abstract. Introduction. Economic security of the enterprise is a key criterion for its viability and ability to withstand market competition and function stably. Therefore, it is necessary to monitor and ensure it. The basis of economic security management in enterprises is their information and analytical support.

Purpose. The purpose of the article is to improve methodical approaches to the analysis of economic security of the enterprise.

Results. The management of economic security implies its constant monitoring both for the enterprise as a whole and for its functional components. Quantitative assessment of the latter involves solving such problems as: choosing a system of indicators for assessing the spheres of the enterprise's vital activity; formation of the limit values of the indicators within the scope of individual stages of the enterprise life cycle; formation of a comprehensive assessment of the level of economic security; scaling of the comprehensive assessment of the level of economic security. The schematic diagram of the multi-level system of assessment and monitoring of economic security of the enterprise provides for three levels and begins with the analysis of the primary indicators of economic security assessment; at the second level of work, the analysis of indicators that determine the generalizing indicator is carried out; at the operational level of work, the most important indicators of operational assessment are analyzed; at the third level – the generalizing indicator is determined.

Conclusions. Analysis of the economic security of enterprises cannot be standardized and requires application of various methods of analysis. As a result, conclusions are drawn regarding both the state and the level of security of the enterprise. The criteria of economic security are the basis for determining the desired state of the object and its evaluation. The criterion of economic security is an assessment of the state of the economy from the point of view of the most important processes reflecting the essence of the economic security of the enterprise. This essence is reflected in the stability of the enterprise, its provision of resources, development, reduction of losses, increase of investments, etc.

Keywords: enterprise management, management, economic security, data analysis, risks, threats

JEL Classification: D22; D47; M10.

Постановка проблеми. Підставою для визначення бажаного стану об'єкта і його оцінки виступають критерії економічної безпеки. Критерій економічної безпеки – це оцінка стану економіки з точки зору найважливіших процесів, що відображають сутність економічної безпеки підприємства. Ця сутність відображається в стабільності функціонування підприємств, їх

забезпеченості ресурсами, розвитку, зниженні втрат, збільшенні інвестицій та ін. Повний набір критеріїв, їх ранжування в науковій літературі рекомендується формулювати за допомогою широко застосовуваного інструмента аналізу й систематизації. Застосування цього методу найбільш ефективно дозволяє оцінити причинно-наслідкові зв'язки проведеної політики в сфері

¹Стаття надійшла до редакції: 05.10.2023

Received: 05 October 2023

економічної безпеки. Критерії, своєю чергою, виражаються показниками економічної безпеки об'єкта дослідження, які описують і характеризують еволюцію відтворення ринку, рівень його кількісних і якісних параметрів у системі світової статистики [2, с.7]. Отже, сутність економічної безпеки реалізується в системі її критеріїв і показників, які є підставою для оцінки загроз і збитків від їхнього впливу. Необхідно відзначити, що для оцінки станів економічної безпеки ключову роль відіграють не самі показники, а їх граничні значення.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Проблеми формування теоретико-методичних засад дослідження економічної безпеки суб'єктів господарювання достатньо комплексно розкриті у публікаціях таких науковців, як Т. Васильців та Р. Лупак [2, с.4-8], В. Гаркуша [4], І. Єпіфанова [5, с.8-14], Н. Марусяк [7, с.109-113], С. Пілецька [9, с.56-65] та ін.

Своєю чергою, прикладні аспекти забезпечення економічної безпеки підприємств викладені у публікаціях таких авторів, як Д. Асамоах-Черемех [1, с. 49-54], Н. Міценко та О. Мульска [3, с. 23-29], Л. Ковальська [6, с. 126-137], Ю. Огренич [8, с. 180-191], О. Правдивець [10, с. 40-43] та ін.

Однак, нові виклики, які постають перед підприємствами, обумовлюють постійну потребу в подальшому розвитку методичних засад аналізування та дослідження економічної безпеки суб'єктів господарювання.

Формулювання цілей дослідження. Метою статті є удосконалення методичних підходів до аналізування економічної безпеки підприємства.

Основні результати дослідження. Для оцінки економічної безпеки важливі не самі показники, а їх граничні значення. Граничні значення – це граничні величини, недотримання яких перешкоджає нормальному ходу розвитку елементів відтворення, приводить до формування негативних, руйнівних тенденцій в сфері економічної безпеки.

Найвищий ступінь безпеки досягається за умови, що весь комплекс показників перебуває в межах допустимого інтервалу своїх граничних значень, а граничні значення одного показника досягаються незалежно від інших.

Діяльність за межами значень граничних показників приводить до того, що підприємства втрачають здатність до динамічного саморозвитку, конкурентоспроможності на внутрішньому, а в перспективі й на зовнішніх ринках, можуть стати об'єктами економічної експансії іноземних і транснаціональних монополій, корупції, кримінального впливу.

Розробка ефективної системи індикаторів економічної безпеки – складна методологічна

проблема, оскільки їх кількість і якість повинна бути достатньою для того, щоб завчасно й адекватно ситуації сигналізувати про виникнення і розвиток дестабілізуючих тенденцій, одночасно не обтяжуючи систему економічної безпеки підприємства, яка створена для безпомилкового і оперативного реагування на можливі загрози [1, с.50].

Нині учені доходять висновку, що найбільш об'єктивним і інтегральним критерієм економічної безпеки в умовах ринкової економіки і інтеграційного розвитку господарської системи є конкурентоспроможність [3, с. 24; 9, с. 57].

Аналіз методологічних підходів до побудови індикативних систем дозволяє зробити висновок про те, що вітчизняними дослідниками використовуються різні підходи до їхньої побудови. Система індикаторів, що дозволяють оцінювати соціально-економічну ситуацію з точки зору економічної безпеки, повинна служити інформаційно-аналітичною базою для прийняття всіх стратегічних рішень. Можна виділити три основні позиції з проблеми оцінки економічної безпеки підприємства:

а) система індикаторів, інтегральними показниками яких є стан розвитку та ефективності використання ресурсного забезпечення;

б) система індикаторів, інтегральним критерієм якої є рівень забезпечення розширеного відтворення;

в) система індикаторів, інтегральним критерієм якої є конкурентоспроможність.

Управління економічною безпекою припускає постійний моніторинг рівня економічної безпеки як у цілому по підприємству, так і за її функціональними складовими. Кількісна оцінка останніх має на увазі вирішення таких задач, як: вибір системи показників оцінки сфер життєдіяльності підприємства; формування граничних значень показників у рамках окремих стадій життєвого циклу підприємства; формування комплексної оцінки рівня економічної безпеки; шкалування комплексної оцінки рівня економічної безпеки [4, с. 29].

Узагальнюючу оцінку економічної безпеки підприємства доцільно здійснювати на підставі зіставлення граничних (критичних і нормальних) та фактичних значень індикаторів. При цьому експрес-оцінка рівня економічної безпеки підприємства проводиться на основі графічного аналізу, що дозволяє виділити зону нормального рівня безпеки, зону критичного рівня, передкризову зону. Як індикатори рівня економічної безпеки підприємства можуть виступати нормовані значення показників,

розраховані на базі нормативних (граничних) значень вихідних показників.

Критичні значення вихідних показників визначаються, виходячи з умови мінімально припустимого рівня безпеки, подолання якого означало б перехід підприємства в економічно небезпечну зону.

Графічна інтерпретація отриманих оцінок допомагає кращому сприйняттю і характеризує не тільки поточний стан підприємства, але і той стан безпеки, до якого варто прагнути. Цей підхід дає можливість провести аналіз різнорідних факторів, що визначають стан підприємства і тенденцій його розвитку. Відповідно до фактичних значень показників і величини їхнього відхилення від граничних значень стан підприємства можна характеризувати як: нормальний, коли індикатори економічної безпеки підприємства знаходяться в межах граничних значень; передкризовий, коли перевищуються граничні значення хоча б одного з індикаторів; кризовий, коли спостерігається бар'єрне значення більшості основних індикаторів; критичний, коли порушуються всі бар'єри - як основні, так і другорядні [5, с. 10].

Ця методика, поряд із низкою переваг, пов'язаних з можливістю діагностики окремих сфер діяльності підприємства, не дає будь-яких рекомендацій, пов'язаних із вибором оцінних коефіцієнтів, а також формуванням нормативних діапазонів показників економічної безпеки.

Таким чином, розглянута методика дозволяє дати якісну інтерпретацію рівня економічної безпеки і визначити режим функціонування підприємства. На жаль, вона концентрується переважно на аналізі конкурентоспроможності підприємства і не дозволяє провести своєчасну діагностику загроз, які виникають у таких функціональних сферах, як виробництво, фінанси і праця.

Для експрес-оцінки рівня фінансової безпеки окремі науковці пропонують використовувати бальні оцінки. В основі визначення класу (рівня) безпеки лежать граничні значення показників та їхній рейтинг. Якщо показник має значення вище від нормативного, то йому присвоюють клас I; нижче від нормативного, але вище за критичний - клас II; нижче від критичного - клас III.

Для одержання узагальнюючої оцінки рівня безпеки може бути використаний весь перелік показників чи відібрані ті з них, що становлять особливий інтерес для дослідження поточної фінансово-економічної ситуації. Загальна оцінка безпеки дається в балах. Бали являють собою суму добутків рейтингу кожного показника на клас. Рейтинг показника визначається залежно від цілей

дослідження і важливості показника для обраного напрямку дослідження [6, с. 129].

Позитивною стороною такого підходу є його відносна простота. Як недолік слід зазначити невизначеність, пов'язану з набором індикаторів, формуванням діапазону нормативних значень показників рівня фінансової безпеки.

Крім методів розпізнавання кризових чи некризових станів підприємства в майбутньому, як методи оцінки рівня фінансової безпеки підприємства можна розглядати методи прогнозування банкрутства. Аналіз прогнозного фінансового стану методами експрес-діагностики дуже часто показує, що одні оціночні показники будуть перевищувати свої нормативні значення, а інші знаходитимуться нижче від них, діагностуючи при цьому настання кризи. Тому багато хто з фінансових аналітиків здійснював пошук такої характеристики, що найкраще відображала б фінансову діяльність підприємства і була придатною для прогнозування його стану в майбутньому, але зараз уже визнано, що однієї такої характеристики замало.

Оцінка рівня економічної безпеки підприємства повинна полягати в періодичному аналізі широкого кола факторів, які впливають на рівень економічної безпеки протягом тривалого періоду та постійного моніторингу невеликої кількості основних параметрів, які визначають захищеність підприємства у короткостроковому періоді.

Узагальнюючий показник несе значне інформаційне навантаження та дозволяє оцінити всі значимі для підприємства аспекти (об'єкти системи економічної безпеки підприємства).

Таким чином, цільовою спрямованістю системи управління економічною безпекою підприємства є формування адаптивних реакцій на дію загроз у будь-якій сфері його життєдіяльності і, як наслідок, забезпечення стабільного і максимально ефективного функціонування підприємства на даний момент та високого потенціалу розвитку в майбутньому.

Цінність розрахунку показника оцінки вартості підприємства полягає в тому, що оцінюється не лише вартість матеріальних, але й нематеріальних активів, наприклад, таких як ділова репутація. Слід виокремити суть поняття „оціночна вартість підприємства”. Це грошова сума, за яку майно повинно переходити з рук в руки на дату оцінки між добровільним покупцем та добровільним продавцем в результаті комерційної угоди після адекватного маркетингу, при цьому вважається, що кожна з сторін діяла компетентно, на основі відповідних розрахунків та без примусу. Серед видів вартості малого підприємства доцільно

виокремити: ринкову ціну купівлі-продажу; страхову; закладну; інвестиційну та ліквідаційну вартість [8, с. 182].

При визначенні ринкової вартості підприємства як узагальнюючого критерія економічної безпеки, необхідно використовувати підходи та методи, які застосовуються в оціночній діяльності: витратний; дохідний; порівняльний.

Лідруючі позиції в оцінці стану економічної безпеки займає індексний або індикативний підхід. В якості індикаторів (індексів) економічної безпеки виступають різні групи показників, що характеризують специфічні аспекти стану підприємства, при цьому для кожного показника встановлене граничне значення. Принципова схема реалізації індексного підходу до оцінки економічної безпеки представлена на рис. 1.

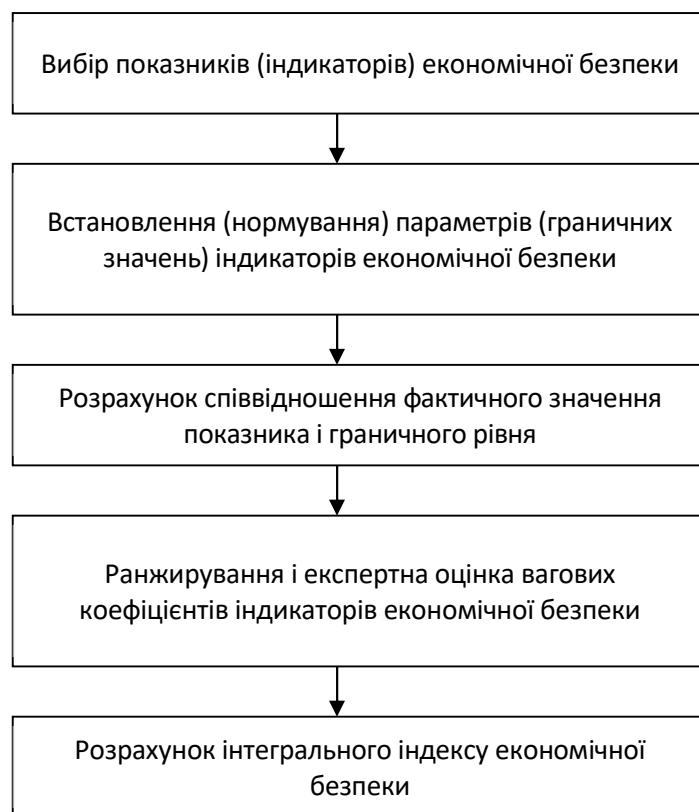

Рисунок 1 – Принципова схема реалізації індексного підходу при оцінюванні економічної безпеки підприємства

Джерело: авторська розробка

Методика базується на комплексному аналізі індикаторів економічної безпеки з виявленням потенційно можливих загроз економічній безпеці і застосовується для інтегральної оцінки рівня економічної безпеки суб'єкта господарювання (рис. 2). Однак у зв'язку із сучасними кризовими явищами, які нині мають місце в економіці України, виникає необхідність коригування існуючої методики шляхом введення критичного значення інтегрального показника економічної безпеки.

На першому етапі здійснюється індикаторна оцінка економічної безпеки підприємства. Для проведення моніторингу стану безпеки пропонується двоступінчаста система індикаторів. Першу групу становлять кількісні і якісні індикатори, що дозволяють оцінити стан економічної безпеки в цілому за

основними економічними показниками; оцінити значення кожного показника; визначити основні загрози економічній безпеці суб'єкта господарської діяльності й ранжувати їх за ступенем значимості; визначити ступінь впливу факторів на конкретний показник.

Другу групу складають аналітико-інформаційні показники, що дозволяють більш детально описати ситуацію; виявити основні фактори й тенденції, які формують і здійснюють значний вплив на основні економічні показники підприємства; оперативно відслідковувати розвиток ситуації з метою оперативного прогнозування її подальшого розвитку.

Слід зазначити, що пропонована індикаторна система базується на системі методологічних принципів (табл. 1).

Перший метод можна охарактеризувати як логіко-аналітичний: на основі аналізу й логічних умовиводів, відповідно до величини відхилень фактичних значень всієї сукупності показників від граничних значень індикаторів економічної безпеки, задаються умови, при яких стан безпеки оцінюється відповідно як

нормальний, передкризовий, кризовий і критичний. Стан економічної безпеки підприємства при використанні логіко-аналітичного методу оцінюється як: нормальний, коли індикатори економічної безпеки перебувають в межах граничних значень.

Рисунок 2 – Алгоритм застосування методики діагностики станів економічної безпеки підприємства

Джерело: складено на основі [5, с. 8-10; 7, с. 110]

Допускається перевищення 20 % індикаторів „тривоги”; передкризовий, коли перевищується значення 50 % індикаторів „тривоги”, або 25 % індикаторів перебувають у кризовому стані; кризовий, коли перевищується граничне значення 50 %

індикаторів економічної безпеки, або 25 % індикаторів перебувають у критичному стані; критичний, коли перевищується граничне значення 70 % індикаторів економічної безпеки [8, с. 182; 10, с. 42].

Таблиця 1 Принципи індикаторної системи оцінки економічної безпеки підприємства

Назва принципу	Зміст принципу
Комплексність	необхідність аналізу і оцінки всіх сторін об'єкта вивчення;
Системність	врахування ряду взаємозв'язків і взаємозалежностей, варіантність (альтернативність), виявлення і обґрунтування декількох варіантів виходу із кризової ситуації;
Оперативність	можливість швидкого відстеження мінливої ситуації;
Доступність	використані показники повинні бути узгодженими з діючою в системою обліку, статистики та піддаватися розрахункам;
Пріоритет економічної безпеки	пріоритет економічної безпеки як важливого елемента оцінки життєдіяльності суб'єкта господарської діяльності
Резервування	створення системи резервних показників, які в силу структурних змін, можуть виявитися ключовими при визначенні стану економічної безпеки підприємства в цілому чи окремих її складових
Прийнятний ризик	покликаний визначити нижню допустиму межу ризику

Джерело: авторська розробка

Перевагами цього методу є простота в обслуговуванні й розрахунках, стабільність. Недоліком є те, що при його використанні не враховуються особливості конкретного стану, тобто значимість того або іншого параметра в сучасний момент часу. Другий метод заснований на розрахунку середньозваженої арифметичної за всією сукупністю показників, інтегральний показник визначається у відповідності з нижченаведеною системою нерівностей.

Для уточнення оцінки стану економічної безпеки доцільно використовувати третій метод, заснований на розрахунку середньозваженої з урахуванням питомої ваги показника.

Перевагою цього методу є те, що він дозволяє враховувати зміну політичної й соціально-економічної ситуації, а недоліком – суб'єктивність експертної оцінки ваги факторів і ускладнення в обслуговуванні системи моніторингу.

Друга група – аналітико-інформаційні показники. Велика група показників, склад яких у системі моніторингу економічної безпеки може змінюватися залежно від ситуації, яка, у свою чергу, може бути визначена станом базових показників, цілей ситуаційного аналізу або дослідження. Серед цієї групи можна виділити показники, що розкривають і уточнюють параметри, які характеризують ситуацію, але які в конкретний момент часу суттєво впливають на економічну безпеку підприємства. Фактично це показники життєдіяльності „елементів” економічної системи.

На другому етапі здійснюється виявлення тенденцій відповідно до динаміки основних індикаторів економічної безпеки. На даному етапі здійснюється аналіз тенденцій, прогнозується розвиток ситуації. Більш пильна увага приділяється індикаторам, що мають найгірші значення або більшу вагу в сучасний момент часу. Економічна система підприємства оцінюється із позицій стабільності й здатності до розвитку. Обробляються й узагальнюються дані, отримані в результаті проведення індикаторної оцінки.

Третій етап дослідження являє собою класифікацію й ранжування загроз економічної безпеки підприємства. На даному етапі здійснюється систематизація, узагальнення й аналіз інформації, отриманої раніше.

На четвертому етапі діагностики здійснюється ситуаційний аналіз. Більш докладно аналізується стан справ за сферами життєдіяльності підприємства у сучасний момент часу. Зміст й ступінь деталізації даного етапу визначається цілями й завданнями дослідження, а також логікою його попередніх етапів. Для більш повної й об'єктивної оцінки економічної безпеки підприємства необхідним є, на нашу думку, зіставлення ситуації з середньо галузевими показниками.

П'ятим етапом діагностики стану економічної безпеки є виявлення потенціалу й „точок зростання” підприємства. На даному етапі здійснюється оцінка його внутрішнього потенціалу, аналізуються передумови й можливості запобігання реалізації загроз, подолання кризових явищ і депресивних станів за рахунок внутрішніх резервів. За допомогою різноманітних інструментів аналізу відбувається пошук ефективних імпульсів і „точок зростання”, у ролі яких можуть виявитися потенційно нові види діяльності, нові структурні підрозділи чи покращені товари.

Заключним етапом діагностики є розробка й обґрунтування програмно-цільових заходів щодо забезпечення економічної безпеки підприємства. На даному етапі за допомогою кількісних і якісних параметрів описується бажаний стан безпеки, формується концепція, розробляється стратегія забезпечення економічної безпеки, визначаються її основні принципи. Далі формуються програмно-цільові заходи, спрямовані на нейтралізацію або локалізацію загроз, а також існуючих кризових явищ. Розробляється організаційний і фінансовий план реалізації заходів – механізм управління реалізацією стратегії, розробляється проект оптимальної інфраструктури забезпечення економічної безпеки.

Висновки. Управління економічною безпекою припускає постійний її моніторинг як у цілому по підприємству, так і за її функціональними складовими. Кількісна оцінка останніх має на увазі вирішення таких задач, як: вибір системи показників оцінки сфер життєдіяльності підприємства; формування граничних значень показників у рамках окремих стадій життєвого циклу підприємства; формування комплексної оцінки рівня економічної безпеки; шкалування комплексної оцінки рівня економічної безпеки.

Існують визначені розбіжності між авторами щодо методик оцінки рівня економічної безпеки, пов'язані як з вибором оцінних критеріїв, так і із застосуванням різних процедур згортки інформаційного простору ознак і виділенням режимів економічної безпеки підприємства. Принципова схема багаторівневої системи оцінки та моніторингу економічної безпеки підприємства передбачає три рівні та починається з аналізу первинних показників оцінки економічної безпеки; на другому рівні роботи проводиться аналіз показників, які визначають

узагальнюючий показник; на оперативному рівні роботи аналізуються найбільш вагомі показники оперативної оцінки; на третьому рівні – визначається узагальнюючий показник, причому ним може бути не лише конкретна кількість балів, а, наприклад, ринкова вартість підприємства, скоригована на рівень його економічної безпеки.

Перспективним напрямом подальших досліджень у цій сфері є удосконалення методики забезпечення економічної безпеки підприємств.

Література:

1. Асамоах-Черемех Д., Матюх С. Вплив маркетингу на виявлення та протидію загрозам економічній безпеці підприємств легкої промисловості України. *Innovation and Sustainability*. 2022. № 2. С. 49-54. DOI: <https://doi.org/10.31649/ins.2022.2.49.54>.
2. Васильців Т. Г., Лупак Р. Л., Рудковський О. В. Напрями та засоби стимулювання соціальної відповідальності підприємництва в Україні. *Економіка та держава*. 2019. № 5. С. 4-8. DOI: 10.32702/2306-6806.2019.5.4.
3. Економічний потенціал vs економічна безпека підприємства: точки конвергенції та дивергенції / Т. Г. Васильців та ін. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права*. 2023. № 36. С. 23-29. <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.7625341>.
4. Гаркуша В. О., Єршова Н. Ю. Систематизація наукових поглядів щодо сутності поняття «економічна безпека підприємства». *Економіка та суспільство*. 2021. Вип. 28. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-28-34>. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-28-34>.
5. Теоретичні аспекти управління фінансовою безпекою вітчизняних підприємств / І. Епіфанова та ін. *Innovation and Sustainability*. 2023. № 1. С. 8-14. <https://doi.org/10.31649/ins.2023.1.8.14>.
6. Ковальська Л., Голій О., Голій В. Економічна безпека підприємства: сутність, структура та механізм забезпечення. *Економічний форум*. 2023. № 1(1). С. 126-137. DOI: <https://doi.org/10.36910/6775-2308-8559-2023-1-16>.
7. Марусяк Н. Л., Бак Н. А. Фінансова безпека підприємства та загрози її втрати в сучасному економічному середовищі. *Економіка та держава*. 2022. № 2. С. 109-113. DOI: 10.32702/2306-6806.2022.2.109.
8. Огренич Ю. О., Діброва В. О. Економічна безпека промислових підприємств в Україні: стан, проблеми та напрями покращення. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*. 2023. Вип. 15. С. 180-191. DOI: <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2023.15.22>.
9. Пілецька С. Т., Коритко Т. Ю., Ткаченко Є. В. Модель інтегральної оцінки економічної безпеки підприємства. *Економічний вісник Донбасу*. 2021. № 3(65). С. 56-65. DOI: 10.12958/1817-3772-2021-3(65)-56-65.
10. Правдивець О. М. Економічна безпека як найвища функція держави. *Вчені записки Університету КРОК*. 2022. №2(66). С. 40-43. DOI: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2022-66-40-43>.

References:

1. Asamoah-Cheremekh, D. & Matyukh, S. (2022). The influence of marketing on identifying and countering threats to the economic security of light industry enterprises of Ukraine. *Innovation and Sustainability*. 2. 49-54 [in Ukrainian].
2. Vasylytsiv, T. G., Lupak, R. L. & Rudkovskiy, O. V. (2019). Directions and means of stimulating social responsibility of entrepreneurship in Ukraine. *Economy and the state*. 5. 4-8 [in Ukrainian].
3. Vasylytsiv, T. G., Mitsenko, N. G., Mulska, O. P. & Zaichenko, V. V. (2023). Economic potential vs economic security of the enterprise: points of convergence and divergence. *Scientific notes of the Lviv University of Business and Law*. 2023. 36. 23-29 [in Ukrainian].
4. Harkusha, V.O. & Yershova, N.Yu. (2021). Systematization of scientific views on the essence of the concept of «economic security of the enterprise». *Economy and society*. 28. URL : <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-28-34> [in Ukrainian].
5. Epifanova, I., Jezhula, V., Rozvodyuk, O. & Shevchuk, D. (2023). Theoretical aspects of managing the financial security of domestic enterprises. *Innovation and Sustainability*. 1. 8-14 [in Ukrainian].
6. Kovalska, L., Golii, O. & Golii, V. (2023). Economic security of the enterprise: essence, structure and mechanism of provision. *Economic Forum*. 1(1). 126-137 [in Ukrainian].
7. Marusiak, N. L. & Bak, N. A. (2022). Financial security of the enterprise and threats of its loss in the modern economic environment. *Economy and the state*. 2. 109-113 [in Ukrainian].
8. Ogrnych, Yu. O. & Dibrova, V. O. (2023). Economic security of industrial enterprises in Ukraine: state, problems and directions for improvement. *Tavriysk scientific bulletin. Series: Economy*. 15. 180-191 [in Ukrainian].
9. Piletska, S. T., Korytko, T. Yu. & Tkachenko, Ye. V. (2021). A Model of Integrated Assessment of the Enterprise Economic Security. *Economic Herald of Donbass*. 3 (65). 56-65 [in Ukrainian].
10. Pravdyets, O. M. (2022). Economic security as the highest function of the state. *Scientific notes of KROC University*. 2 (66). 40-43 [in Ukrainian].

